

as part of a language picture of the world and also as basis for idioms allow depicting the national character of English speakers, the peculiarities of their mentality and making a contribution to the knowledge of their national and mental culture and traditions. **Results:** English phraseologisms are mostly original English phrases, the authors of which are unknown. Initially, the British zoomorphic phraseologisms are concerned with the traditions, customs and beliefs of the British identity and also with the realia, legends, and historical facts. A vast number of English zoomorphisms are connected with ancient mythology, history and literature.

Key words: zoomorphism, idiom, borrowing, derivation, the English language.

Статтю отримано 19.09.2016 р.

УДК 811.111'23'373.22

ТКАЧЕНКО Ганна Володимирівна,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов природничих факультетів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна; +38 0482 630703; e-mail: tkachenko_anna_0@mail.ru; ORCID ID: 0000-0003-0274-8752

ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ХРЕМАТОНІМІВ У П'ЯТОМУ КОЛІ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ХРЕМАТОНІМНОГО ФРЕЙМУ

Анотація. *Метою* статті є аналіз основних компонентів індивідуального хремотонімного фрейму, який репрезентовано хремотонімами картини світу носіїв англійської мови. Ці одиниці було виокремлено за результатами проведення вільного асоціативного ономастичного експерименту. *Об'єктом* дослідження є онімний простір англійської мови. *Предмет* дослідження — англомовні хремотоніми як феномени картини світу. Індивідуальний хремотонімний фрейм розглянуто як структуру ментального лексикону людини, що охоплює знання людини про всі хремотоніми, наявні в її ментальному лексиконі. Увага приділялася опису 5-го кола індивідуального хремотонімного фрейму. Зараз є потреба наукового дослідження власних назв унікальних речей — хремотонімів. У роботі використано описовий, експериментальний *методи*, а також *методи* аналізу та систематизації отриманого матеріалу. У вільному асоціативному експерименті взяли участь 100 англомовних респондентів. Їм було запропоновано дати відповідні реакції на 100 хремотонімних стимулів. Отримано та інтерпретовано 10366 реакцій. За допомогою ретельного аналізу отриманих відповідей встановлено структуру індивідуального хремотонімного фрейму і зв'язки між його колами та скриптами. Установлено, що індивідуальний хремотонімний фрейм складається з 5 кіл, 112 гештальтів і 6 скриптів. *Сумуючи* вищезазначене, можемо підкреслити, що 5-те коло індивідуального хремотонімного фрейму складається із майже нікому не відомих хремотонімів, що рідко вживаються. *Практична цінність* роботи полягає в новому способі наукового дослідження хремотонімів. *У результаті* розвідки були встановлені особливості репрезентації хремотонімів 5-го кола індивідуального хремотонімного фрейму в картині світу носіїв англійської мови.

Ключові слова: хремотонім, 5-те коло індивідуального хремотонімного фрейму.

Статтю присвячено вивченню головних компонентів індивідуального хремотонімного фрейму, що репрезентують англійські хремотоніми в картині світу носія англійської мови.

Мета роботи полягає у з'ясуванні когнітивної природи хремотонімів 5-го кола індивідуального хремотонімного фрейму й особливостей їх існування у ментальному лексиконі носіїв англійської мови. Об'єктом дослідження є онімний простір англійської мови. Предметом — англомовні хремотоніми, що становлять собою певний компонент картини світу, зокрема їх репрезентації у ментальному лексиконі носіїв англійської мови. Відповідно до мети дослідження були використані наступні методи: описовий метод, за допомогою якого було здійснено опис реакцій, отриманих під час асоціативного експерименту; метод аналізу та індуктивного узагальнення отриманих результатів.

Орієнтація сучасної ономастики на виділення та дослідження механізмів репрезентації знань [1; 3; 4], а також міждисциплінарний характер лінгвістичних студій [5; 2, с. 119] визначають актуальність порушеної проблеми. Наукова новизна полягає в тому, що вперше проведено вільний ономастичний асоціативний експеримент на матеріалі хремотонімної лексики англійської мови, систематизовано й описано типи реакцій на хремотонімні стимули, які є реалізацією трьох основних і трьох мішаних скриптів. Вперше визначено види асоціацій, на підставі чого хремотоніми розподілено на семантичні гештальти в колах індивідуального хремотонімного фрейму носіїв англійської мови.

У п'ятому колі індивідуального хремотонімного фрейму наявні хремотоніми, які не пов'язані з духовним світом людини, її внутрішніми турботами, не є відтворенням психічної поведінки тощо. Тут скоріше присутні стимули, на які більшість опитуваних відреагувала реакціями-здогадками,

адже до її ментального лексикону ці хрематоніми не входять. Респонденти, задіяні у експерименті, даних стимулів не знають.

За результатами проведення вільного асоціативного ономастичного експерименту, у п'ятому колі індивідуального хрематонімного фрейму виокремлено зони таких скриптів: узуальний — 80 %, сакральньо-узуальний — 13 % та віртуально-узуальний — 7 %. Реакцій, які ідентифікують віртуальний, сакральний та сакральньо-віртуальний скрипти, отримано не було.

Novelty Egg Doll 43/100/12/28/2 СГАОП «іграшка» сягає 47 %. Даний стимул пов'язується реципієнтами нашого асоціативного експерименту із іграшками, дитинством та ляльками. Деякі респонденти розуміють, про що йдеться, інші здогадуються та підбирають схожі асоціації, виходячи з назви хрематоніма. Найчастотнішими ОЛ, які репрезентують узуальний скрипт, є асоціати, скеровані тематикою «гра», «дитинство» (*childhood, doll in box, toy, children*). Існують певні відгуки, при аналізі яких стає зрозумілим, що респонденти зовсім не знайомі із стимулом, але надають інтуїтивні реакції, пов'язані із дитинством та ляльками: *souvenir, oval, gift, Matryoshka, Kinder Surprise*. Менша частина опитуваних розуміє, про що йдеться та надає загальну характеристику стимулу: *Museum of Childhood in Victoria and Albert Museum, painted egg doll's body in the egg shape, exhibition in museum*.

Стимул **Princess Daisy** 40/96/7/14/8 репрезентує семантичний гештальт «іграшковий музейний експонат» і становить 43 %. Найчастотніші реакції показують віднесення стимулу до дитячого всесвіту (*toy, small, Barbie, little girl*). Наявні онімні асоціати, які ідентифікують пропріатив як представника узуального скрипту та надають додаткову енциклопедичну інформацію про нього: *doll in Victoria and Albert Museum, Christening gift, in the Museum of Childhood, a wonderful gift to a museum by Princess Mary, a wax doll from London*.

Sedgeford Torc 29/96/5/10/6 містить СГАОП «знахідка», який сягає 62 %. Хрематонім є представником узуального скрипту; узуальний характер скрипту реалізовано на підставі реалій навколишньої дійсності (*finding, museum, collection, excavations, ancient*). Наявні онімні асоціати, які ідентифікують стимул: *Africa, Egypt, British Museum, Celtic necklace, Egypt*.

Stamp Z Grill 44/105/14/32/6 кількість реакцій, які реалізують семантичний гештальт «американська філателія» становить 76 %. Перша і найчастотна реакція пов'язує стимул із реаліями повсякденного життя, що свідчить про відношення стимулу до узуальної зони дії скрипту — *United States of America (9)*. Здогадки та відмови від реакції свідчать про малу поінформованість респондентів та відсутність у них знань про пошуковий хрематонім: *alphabet, news, letter from the ABC*. Більша частина опитуваних не знає нічого про марку, але здогадуються і надають асоціації, пов'язані із поштовим сполученням (*envelope, letter, message, postage*).

The Grafton Ornament 26/97/5/15/3 СГАОП «корабельна аварія» становить 36 %. Найчастотнішою реакцією є така, яка репрезентує семантичний гештальт є *shipwreck (16)*. Наявна група асоціацій, яка зовсім не пов'язана із стимулом, але виходить з назви пропріативу: *art, mosaic, floral, flowers*. Інша кількість реакцій відносить хрематонім до морської тематики: *ship, sea, schooner, sea voyage*.

The Maria Alexandrovna Sapphire Brooch 35/98/7/26/7 «імперський сапфір» 52 %. Респонденти нашого асоціативного експерименту відносять стимул до узуального скрипту, що можемо підтвердити такими реакціями: *rare treasure, exhibit, nominal, magnificent piece*. Наявні онімні асоціати, які ідентифікують хрематонім та дають його загальну характеристику — дані про місце виготовлення, власне, про місцезнаходження та про власників: *Russia, the Great London Exhibition, London, presented to Emperor's wife Empress Maria Alexandrovna, Russian Diamond Fund*.

The North Star Ruby 29/100/6/23/4 СГАОП «холод» становить 35 %. Більша частина реакцій пов'язана із лексемами *north (cold north Polaris, Alaska, snow, white)* та *star (shining star, stars, polar lights)*. Інша група асоціатів ідентифікує каміння: *red, beautiful stone, unblemished clarity, unknown location*.

The Polar Star Diamond 32/102/8/19/4 репрезентує СГАОП «холодна коштовність» і становить 54 %, що можна підтвердити даною групою асоціацій: *north, North Star, polar, expensive, coldness, large*. Окрема кількість онімних асоціатів вводить стимул до узуальної зони дії скрипту, підтверджуючи те, що дійсно існує: *North Pole, Premier, Russia, Scandinavia, Norway*.

The Reward of Faith Sapphire 25/94/4/16/6 семантичний гештальт «австралійське каміння» охоплює 39 % від усіх отриманих реакцій нашого асоціативного експерименту. Найчастотнішою реакцією стала асоціація *faith 11*, яку можна пояснити впливом обставин. Наявна кількість асоціацій, які дають вказівки на ознаки предмету та його властивості: *deep red, colour change, purple*.

The Sea of Glory Diamond 26/98/3/9/5 СГАОП «великий діамант» сягає 37 % і відносить стимул до узуальної зони дії скрипту за більшістю із отриманих реакцій: *large diamond, thick stone, Indian standards of measurement*.

Tyburn Tree 44/105/4/5/8. Пошуковий стимул репрезентує семантичний гештальт «страта», який складає 64 % і реалізується такою групою асоціатів: *death, execution, fear, hanged men, victim*,

convey. Реакції на даний хремотонім містять великий відсоток негативної конотації: *desperate, association, truth*. Онімні асоціати ідентифікують стимул: *Dr. Story, Great Britain, Tyburn*.

Two Pence Stamp 35/101/8/19/4 СГАОП «британська філателія» складає 63 %. Хремотонім відносимо до зони дії узуального скрипту, що можемо обґрунтувати такою семантичною групою: *printed stamp, postage, British early stamp*.

Узуально-сакральний скрипт містить хремотоніми, що сприймаються людиною як сакралії, які будують реальну картину світу індивідуума за втручання сакрального компоненту у його життя.

Стимул **The Great Dish** 38/103/11/25/0 містить семантичний гештальт «музейний експонат» і сягає 32 %. Даний хремотонім відносимо до зони дії двох скриптів за реакціями, які умовно можемо поділити на два угруповання: історичні реалії, який репрезентовано профанною англійською картиною світу (*food, meat, eating, famous thing*), і сакральні реалії, які пов'язані з непрофаним, що має відношення до Бога, відображає духовну англійську картину світу (*Jesus, church, religion*).

The King IV State Diadem 21/97/6/20/8 СГАОП «володарі монархії» становить 65 %. Хремотонім реалізує дві зони скриптів: узуальний характер репрезентовано асоціаціями-реаліями (*kingdom, crown, royal family, king*) і сакральний характер зумовлено асоціаціями-сакраліями (*God gave the right to reign, sacred tiara*). Художній світ переносить хремотонім узуального скрипту до сфери віртуального скрипту і робить його в той самий час притаманним обома скриптам.

The Mitchell-Hedges Crystal Skull 18/83/2/13/17 семантичний гештальт «археологічна знахідка» складає 87 %. Буття хремотоніму репрезентує дві зони скрипту: узуальну, яка відтворює реалії довкілля (*finding, excavations, rock crystal, archeology*), і віртуальну, яка стимулює творчий потенціал респондентів (*film, Indiana Jones and the Kingdom of the Crystal Skull, Legend of the Crystal Skull is a famous video game*).

Подальшим напрямом нашої розвідки ми визначаємо аналіз особливостей існування хремотонімів в інших колах індивідуального хремотонімного фрейму в межах фреймової ономастики.

Література

1. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика : навч. посібник / О. Ю. Карпенко. — Одеса : Фенікс, 2010. — 158 с.
2. Левицький А. Е. Перспективні напрями зіставних досліджень у межах когнітивно-дискурсивної парадигми / А. Е. Левицький // Мовні і концептуальні картини світу. — К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2007. — Вип. 23. — Ч. 2. — С. 119–127.
3. Неклесова В. Ю. Когнітивна природа власних назв на позначення часу : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 — загальне мовознавство / В. Ю. Неклесова. — Одеса, 2010. — 230 с.
4. Ткаченко Г. В. Англійські хремотоніми як лінгвокогнітивні феномени картини світу : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 — германські мови / Г. В. Ткаченко. — Одеса, 2012. — 236 с.
5. Ткаченко Г. В. Історичні засади появи терміна *хремотонім* і межі хремотонімного поля / Г. В. Ткаченко // Слов'янський збірник : зб. наук. праць. — Чернівці : Букрек, 2014. — Вип. 18. — С. 98–106.

References

1. Karpenko, O. Ju. (2010), *Cognitive Onomastics : a textbook [Kognityvna onomastyka : navchal'nyj posibnyk]*, Feniks, Odessa, 158 p.
2. Levyc'kyj, A. E. (2007), «Perspective Ways of Comparative Studies in the cognitive-discursive field», *Language and Concept World Pictures [Perspektyvni napriamy zistavnykh doslidzhen' u mezhakh kohnityvno-dyskursyvnoi' paradyhmy]*, *Movni i konceptual'ni kartyny svitu*, Kyiv, vol. 23, part 2, pp. 119–127.
3. Neklesova, V. Ju. (2010), *The cognitive nature of the proper names denoting time : Thesis [Kognityvna pryroda vlasnykh nazv na poznachennia chasu : dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.15 — zagal'ne movoznavstvo]*, I. I. Mechnikov National University, Odessa, 230 p.
4. Tkachenko, G. V. (2012), *English Chrematonyms as Cognitive Linguistic Phenomena : Thesis [Anglomoovni khrematonimy yak lnhvokohnityvni fenomeny kartyny svitu : dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.04 — hermans'ki movy]*, I. I. Mechnikov National University, Odessa, 236 p.
5. Tkachenko, G. V. (2014), «Historical Principles of the Term Chrematonym Creation and the Borders of Chrematonymic Field», *The Slavonic collection [Istorychni zasady pojavy termina khrematonim i mezhi khrematonimnogo polia : Slovians'kyj zbirnyk]*, Bukrek, Chernivci, Vol.18, pp. 98–106.

ТКАЧЕНКО Анна Владимировна,

кандидат филологических наук, доцент кафедры иностранных языков естественных факультетов Одесского национального университета имени И. И. Мечникова; Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина; тел. : +38 0482 630703; e-mail: tkachenko_anna_0@mail.ru; ORCID ID: 0000-0003-0274-8752

ОСОБЕННОСТИ РЕПРЕЗЕНТАЦИИ ХРЕМАТОНИМОВ В 5 КРУГЕ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ХРЕМАТОНИМНОГО ФРЕЙМА

Аннотация. *Целью* статьи является анализ основных компонентов индивидуального хремотонимного фрейма, представленного хремотонимами картины мира носителей английского языка. Эти единицы были выделены в результате проведения свободного ассоциативного ономастического эксперимента. *Объектом* изучения является онимное пространство английского языка. *Предмет* исследования — англоязычные хремотонимы как феномены картины мира. Индивидуальный хремотонимный фрейм, рассмотренный как структура ментального лексикона человека, охватывает знания человека о всех хремотонимах, имеющих в его ментальном лексиконе. Внимание уделялось описанию 5-го круга индивидуального хремотонимного фрейма. Сейчас существует необходимость научного исследования наименований уникальных вещей — хремотонимов. В работе использованы описательный, экспериментальный *методы*, а также *методы* анализа и систематизации полученного материала. В свободном ассоциативном эксперименте приняли участие 100 англоязычных респондентов. Они смогли дать соответствующие реакции на 100 хремотонимных стимулов. Получено и интерпретировано 10366 реакций. С помощью тщательного анализа полученных ответов определена структура индивидуального хремотонимного фрейма и связи между его кругами и скриптами. Установлено, что индивидуальный хремотонимный фрейм состоит из 5 кругов, 112 гешталтов и 6 скриптов. *Суммируя* вышесказанное, можем подчеркнуть, что 5-й круг индивидуального хремотонимного фрейма состоит из почти никому не известных хремотонимов, которые редко употребляются. *Практическая ценность* работы заключается в определении нового способа научного исследования хремотонимов. В *результате* проведенного исследования были установлены особенности репрезентации хремотонимов 5-го круга индивидуального хремотонимного фрейма в картине мира носителей английского языка.

Ключевые слова: хремотоним, V-й круг индивидуального хремотонимного фрейма.

Anna V. TKACHENKO,

Candidate of Philological Sciences (PhD), Associate Professor of the Chair of Foreign Languages for Science Faculties; Odessa I. I. Mechnikov National University; 24/26, Francuzskij blvd., Odessa, 65058, Ukraine; tel. : +38 0482 630703; e-mail: tkachenko_anna_0@mail.ru; ORCID ID: 0000-0003-0274-8752

FEATURES OF THE CHREMATONYMS REPRESENTATION IN THE 5TH ROUND OF THE INDIVIDUAL CHREMATONYMIC FRAME

Summary. It became necessary to investigate the problem concerning the study of the proper name of the unique things — chrematonyms. A free onomastic associative experiment was held, based on the interview of 100 English-speaking respondents who were offered 100 chrematonymic stimuli, and the results were interpreted. In accordance with the results of the survey 10366 associative reactions were received. A thorough analysis of the obtained responses helped to establish the structure of the individual chrematonymic frame and the ties between its circles and scripts. Thus the individual chrematonymic frame is organized by 5 circles, 112 gestalts and 6 scripts. The *purpose* of the article is the analysis of the main components of the individual chrematonymic frame, that are represented by the chrematonyms of the English language speakers' world picture. The *object* is the onimic area of the English language. The *subject* is English chrematonyms as phenomena of world picture. We impose and investigate the individual chrematonymic frame as the structure of the man's mental lexicon which embraces the knowledge about all the chrematonyms represented in his mental lexicon. The descriptive *method* and the *method* of analysis are used in the work. *Summing up*, chrematonyms of the Vth circle of the individual chrematonymic frame are rarely used, almost unknown to a person. *The practical value* of the work is considered in new basically established ways of chrematonym problem studies. *As a result* of the investigation, the peculiarities of proper name representation in the English world picture were studied.

Key words: chrematonym, the V circle of the individual chrematonymic frame.

Статтю отримано 18.09.2016 р.